Наукові перспективи
Видавнича група

MODERNÍ ASPEKTY VĚDY

v rámci publikační skupiny
Scientific Publishing Group

Svazek XLV mezinárodní kolektivní monografie

Česká republika
2024

Mezinárodní Ekonomický Institut s.r.o. (Česká republika)
Středoevropský vzdělávací institut (Bratislava, Slovensko)
Národní institut pro ekonomický výzkum (Batumi, Gruzie)
Al-Farabi Kazakh National University (Kazachstán)
Institut filozofie a sociologie Ázerbájdžánu Národní akademie věd (Baku, Ázerbájdžán)
Institut vzdělávání Ázerbájdžánské republiky (Baku, Ázerbájdžán)
Batumi School of Navigation (Batumi, Gruzie)
Regionální akademie managementu (Kazachstán)
Veřejná vědecká organizace „Celokrajinské shromáždění lékařů ve veřejné správě“ (Kyjev, Ukrajina)
Nevládní organizace „Sdružení vědců Ukrajiny“ (Kyjev, Ukrajina)
Univerzita nových technologií (Kyjev, Ukrajina)

v rámci publikační skupiny Publishing Group „ Vědecká perspektiva “

MODERNÍ ASPEKTY VĚDY

Svazek XLV mezinárodní kolektivní monografie

Česká republika
2024

International Economic Institute s.r.o. (Czech Republic)
Central European Education Institute (Bratislava, Slovakia)
National Institute for Economic Research (Batumi, Georgia)
Al-Farabi Kazakh National University (Kazakhstan)
Institute of Philosophy and Sociology of Azerbaijan National Academy of Sciences (Baku, Azerbaijan)
Institute of Education of the Republic of Azerbaijan (Baku, Azerbaijan)
Batumi Navigation Teaching University (Batumi, Georgia)
Regional Academy of Management (Kazakhstan)
Public Scientific Organization "Ukrainian Assembly of Doctors of Sciences in Public Administration" (Kyiv, Ukraine)
Public Organization Organization "Association of Scientists of Ukraine" (Kyiv, Ukraine)
University of New Technologies (Kyiv, Ukraine)

within the Publishing Group "Scientific Perspectives"

MODERN ASPECTS OF SCIENCE

45-th volume of the international collective monograph

Czech Republic
2024

https://doi.org/10.52058/45-2024

UDC 001.32: 1/3] (477) (02)
C91

Vydavatel:

Mezinárodní Ekonomický Institut s.r.o.
se sídlem V Lázních 688, Jesenice 252 42
IČO 03562671 Česká republika
Zveřejněno rozhodnutím akademické rady

Mezinárodní Ekonomický Institut s.r.o. (Zápis č. 129/2024 ze dne 8. červenec 2024)

Monografie jsou indexovány v mezinárodním vyhledávači Google Scholar

Recenzenti:

Karel Nedbálek - doktor práv, profesor v oboru právo (Zlín, Česká republika)
Markéta Pavlova - ředitel, Mezinárodní Ekonomický Institut (Praha, České republika)
Iryna Zhukova -kandidátka na vědu ve veřejné správě, docentka (Kyjev, Ukrajina)
Yevhen Romanenko - doktor věd ve veřejné správě, profesor, ctěný právník Ukrajiny (Kyjev, Ukrajina)
Humeir Huseyn Akhmedov - doctor of pedagogical sciences, professor (Baku, Azerbaijan);
Oleksandr Datsiy - doktor ekonomie, profesor, čestný pracovník školství na Ukrajině (Kyjev, Ukrajina)
Jurij Kijkov - doktor informatiky, dr.h.c. v oblasti rozvoje vzdělávání (Teplice, Česká republika)
Vladimír Bačišin - docent ekonomie (Bratislava, Slovensko)
Peter Ošváth - docent práva (Bratislava, Slovensko)
Oleksandr Nepomnyashy - doktor věd ve veřejné správě, kandidát ekonomických věd, profesor, řádný člen Vysoké školy stavební Ukrajiny (Kyjev, Ukrajina)
Dina Dashevska - geolog, geochemik Praha, Česká republika (Jeruzalém, Izrael)

Tým autorů

C91 Moderní aspekty vědy: XLV. Díl mezinárodní kolektivní monografie / Mezinárodní Ekonomický Institut s.r.o.. Česká republika: Mezinárodní Ekonomický Institut s.r.o., 2024. str. 542

Svazek XLV mezinárodní kolektivní monografie obsahuje publikace o: utváření a rozvoji teorie a historie veřejné správy; formování regionální správy a místní samosprávy; provádění ústavního a mezinárodního práva; finance, bankovnictví a pojišťovnictví; duševní rozvoj osobnosti; rysy lexikálních výrazových prostředků imperativní sémantiky atd.

Materiály jsou předkládány v autorském vydání. Autoři odpovídají za obsah a pravopis materiálů.

© Mezinárodní Ekonomický Institut s.r.o., 2024
© Publishing Group „ Vědecká perspektiva “, 2024
© autoři článků, 2024

OBSAH

PŘEDMLUVA

ODDÍL 1. VEŘEJNÁ SPRÁVA

§1.1ВІЙСЬКОВИЙ РЕЗЕРВ ЛЮДСЬКИХ РЕСУРСІВ (**Вербовенко О.П.**, Генеральний штаб Збройних Сил України, **Романенко Є.О.**, Генеральний штаб Збройних Сил України)…….....10

§1.2 РОЗШИРЕННЯ ПІДСТАВ ДЛЯ РОЗКРИТТЯ БАНКІВСЬКОЇ ТАЄМНИЦІ ЗА ЗАПИТАМИ МІН'ЮСТУ ТА АРМА (**Романенко Є.О.**, Генеральний штаб Збройних Сил України, **Федосова В.Е.)**…….....20

§1.3 ГЕОСТРАТЕГІЧНІ ГРАВЦІ СУЧАСНОГО КІБЕРПРОСТОРУ. ЗАГРОЗИ, ВИКЛИКИ, НАСЛІДКИ (**Живило Є.О.**, ННІ «Інститут державного управління» ХНУ імені В.Н. Каразіна)…….....…29

§1.4 ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ МІСТОБУДІВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У СФЕРІ ЖИТЛОВОГО БУДІВНИЦТВА НАСЕЛЕНИХ ПУНКТІВ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ ТА У ПОВОЄННИЙ ПЕРІОД: УКРАЇНСЬКА ПРАКТИКА ТА ІМПЛЕМЕНТАЦІЯ ЄВРОПЕЙСЬКОГО ДОСВІДУ (**Махнюк В.М.,** Державна установа "Інститут громадського здоров'я ім. О. М. Марзєєва НАМН України", **Махнюк В.В.,** Державний податковий університет, **Васильєва О.І.,** Державний податковий університет, **Потій О.О.,** Київський медичний університет, **Фітаров В.С.)**……..64

§1.5 МЕХАНІЗМИ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ ПОВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ УКРАЇНИ: ІСТОРИЧНИЙ ДОСВІД НА ПРИКЛАДІ НІМЕТЧИНИ **(Шпак Ю.В.**, Державний університет «Житомирська політехніка»)…….....91

ODDÍL 2. EKONOMIKA A ŘÍZENÍ PODNIKU

*§2.1 DEVELOPMENT OF CIRCULAR AND BLUE ECONOMIES IN AGRICULTURE AS A COMPONENT OF THE APPROACH TO REHABILITATION OF SERVICEMEN WITH POST-TRAUMATIC STRESS DISORDERS (***Vdovenko N.**, National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine, **Talavyria M.**, National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine)…….....140

§2.2 ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ РЕКРЕАЦІЙНИХ СИСТЕМ (**Живко З.Б.,** Вищий навчальний заклад "Приватне акціонерне товариство "Львівський інститут менеджменту", **Боруцька Ю.З.**, Львівський національний університет природокористування, **Живко М.О.**, **Родченко С.С.,** Харківський національний університет міського господарства імені О. М. Бекетова).....150

§2.3 ДИНАМІКА РОЗВИТКУ МОЛОЧНОЇ ГАЛУЗІ У ФОРМУВАННІ ІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ УКРАЇНИ (**Рябініна Н.О.,** Інститут продовольчих ресурсів НААН України).....166

ODDÍL 3. LETECKÉ TECHNOLOGIE

§3.1 ДІЛОКРАТИЗАЦІЯ ЯК ІНОВАЦІЙНА ОРГАНІЗАЦІЙНА ТЕХНОЛОГІЯ УПРАВЛІННЯ АВІАЦІЙНИМ ВИРОБНИЦТВОМ (**Залевський А.В.**, Льотна академія Національного авіаційного університету).....178

ODDÍL 4. INFORMAČNÍ TECHNOLOGIE

§4.1 3D MODELLING USAGE FOR LIMB PROSTHETICS (**Zavalniuk Ye.K.**, Vinnytsia National Technical University, **Romanyuk O.N.**, Vinnytsia National Technical University, **Chekhmestruk R.Yu.**, Vinnytsia National Technical University, **Bobko O.L.**, Vinnytsia National Technical University, **Reshetnik O.O.**, Vinnytsia National Technical University).....196

§4.2 МЕТОД ПЕРЕДАЧІ ДАНИХ У АТМОСФЕРНО-ОПТИЧНІЙ ЛІНІЇ ЗВ'ЯЗКУ ДЛЯ ТЕХНОЛОГІЇ ОСТАННЯ МИЛЯ (**Коломійцев О.В.**, Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут», **Третяк В.Ф.**, Харківський національний університет Повітряних Сил імені Івана Кожедуба, **Катунін А.М.**, Національний університет цивільного захисту України, **Філіппенков О.В.**, Державний науково-дослідний інститут випробувань і сертифікації озброєння та військової техніки, **Посохов В.В.**, Національна академія національної гвардії України, **Любченко О.В.**, Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут»).....208

ODDÍL 5. PEDAGOGIKA, VÝCHOVA, FILOZOFIE, FILOLOGIE

§5.1 ON THE QUESTION OF ANIMATED DISCOURSE IN MODERN LINGUISTICS AND TRANSLATION STUDIES (**Shayner H.**, Lviv Polytechnic National University, **Kuzan H.** , Lviv Polytechnic National University, **Krasa H.**, Ternopil Volodymyr Hnatiuk National Pedagogical University).....233

§5.2 OBJECTIVE STRUCTURED CLINICAL EXAM FROM THE DISCIPLINE «OBSTETRICS AND GYNECOLOGY» (**Siusiuka V.H.**, Zaporizhzhia State Medical and Pharmaceutical University, **Kolesnyk Yu.M.**, Zaporizhzhia State Medical and Pharmaceutical University, **Morguntsova S.A.**, Zaporizhzhia State Medical and Pharmaceutical University, **Onopchenko S.P.**, Zaporizhzhia State Medical and Pharmaceutical University, **Deinichenko O.V.**, Zaporizhzhia State Medical and Pharmaceutical University, **Serhienko M.Yu.**, Zaporizhzhia State Medical and Pharmaceutical University).....244

§5.3 ЧОРТКІВ ЯК ТОПОС ПАМ'ЯТІ В ЕСЕЇСТИЦІ В. МАХНА (**Якубовська М.Г**., Національний університет «Одеська політехніка»).....252

ODDÍL 6. MEZINÁRODNÍ EKONOMIE

§6.1 ЗАЛУЧЕННЯ ПРЯМИХ ІНОЗЕМНИХ ІНВЕСТИЦІЙ В УКРАЇНІ: АНАЛІЗ ПЕРЕДУМОВ ТА ЕТАПІВ (**Грамотнєв В.Е.**, Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана).....262

ODDÍL 7. PRÁVNÍ VĚDY

§7.1 FORMATION OF A CULTURE OF BUSINESS COMMUNICATION AS A COMPONENT OF PROFESSIONAL TRAINING OF FUTURE LAWYERS (**Hapotii V.**, Bogdan Khmelnitsky Melitopol State Pedagogical University).....295

§7.2 ВИДИ КОНТРОЛЮ ЗА ДІЯЛЬНІСТЮ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ ТА ЇХ ЕФЕКТИВНІСТЬ (**Шевченко Т.В.**, Дніпровський державний університет внутрішніх справ).....305

ODDÍL 8. LÉKAŘSKÉ VĚDY

§8.1 СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПІДХОДИ ДО ОПТИМІЗАЦІЇ СИСТЕМИ ПРОФІЛАКТИКИ АЛІМЕНТАРНО-ЗАЛЕЖНИХ ЗАХВОРЮВАНЬ У ДІТЕЙ ТА МОЛОДІ В УКРАЇНІ (**Петренко О.Д.**, ДУ «Інститут громадського здоров'я ім. О.М. Марзєєва НАМН України»).....325

§8.2 ПОСТТРАВМАТИЧНИЙ СТРЕСОВИЙ РОЗЛАД, МЕТАБОЛІЧНИЙ СИНДРОМ І ВЕГЕТАТИВНА НЕРВОВА СИСТЕМА (**Сегін В.Б.**, Львівський національний медичний університет імені Данила Галицького, **Сергієнко О.О.**, Львівський національний медичний університет імені Данила Галицького, **Гоцко М.Є.**, Львівський національний медичний університет імені Данила Галицького, **Сергієнко Л.М.**, Львівський національний медичний університет імені Данила Галицького, **Сергієнко В.О.**, Львівський національний медичний університет імені Данила Галицького).....339

§8.3 ГОСПІТАЛЬНА ЗАХВОРЮВАНІСТЬ НА ІШЕМІЧНУ ХВОРОБУ СЕРЦЯ ТА ГОСТРИЙ ІНФАРКТ МІОКАРДА, ЯК ЧИННИКИ ПОТРЕБИ В СТЕНТУВАННІ КОРОНАРНИХ СУДИН (**Слабкий Г.О.**, Ужгородський національний університет, **Сухан В.С.**, Ужгородський національний університет, **Анталовці О.В.,** Ужгородський національний університет, **Картавцев Р.Л.,** Державне підприємство «Політехмед»)…….....353

ODDÍL 9. PSYCHOLOGIE

§9.1 ПСИХОЛОГІЧНЕ КОНСУЛЬТУВАННЯ ЯК РЕЗУЛЬТАТ ДОСЛІДЖЕННЯ ОСОБЛИВОСТЕЙ ПОДРУЖНЬОЇ ЗРАДИ (**Мірошніченко Л.В.** Дніпровський державний університет внутрішніх справ, **Горіна О.Т.,** ДДУВС)…….....365

§9.2 АДАПТАЦІЯ ДІТЕЙ-СИРІТ ДО ПРОЖИВАННЯ В ПРИЙОМНІЙ СІМ'Ї (**Субашкевич І.Р.,** Львівський національний університет імені Івана Франка, **Бордіян Я.І.,** Львівський національний університет імені Івана Франка)…….....376

ODDÍL 10. HISTORICKÉ VĚDY

§10.1 ЗАГОСТРЕННЯ СУПЕРЕЧНОСТЕЙ МІЖ ФЕРДИНАНДОМ І ГАБСБУРГОМ ТА СТАНАМИ ЧЕСЬКОГО КОРОЛІВСТВА У 1526 Р. (**Андрусяк Я.Я.**, ДВНЗ «Ужгородський національний університет»)…….....391

§10.2 «ВЕЛИКИЙ ПЕРЕЛОМ» ТА ЙОГО ВПЛИВ НА ЗМІНИ В СИСТЕМІ ВИЩОЇ ТЕХНІЧНОЇ ОСВІТИ НАПРИКІНЦІ 1920-х – 1930-х рр. (НА ПРИКЛАДІ КИЇВСЬКОГО ПОЛІТЕХНІЧНОГО ІНСТИТУТУ) **(Хитровська Ю.В.**, Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»)……403

ODDÍL 11. CESTOVNÍ RUCH

*§11.1 ВІЗУАЛЬНА КОМУНІКАЦІЯ В ТУРИСТИЧНІЙ ІНДУСТРІЇ НА ПРИКЛАДІ ТУРИСТИЧНИХ ПЛАКАТІВ ЄВРОПИ КІНЦЯ XIX СТОЛІТТЯ - ПЕРШОЇ ПОЛОВИНИ XX СТОЛІТТЯ (***Степанець І.О.**, Київський національний університет імені Тараса Шевченка, **Гринюк Д.Ю**, Київський національний університет імені Тараса Шевченка)…….....502

ODDÍL 12. KYBERNETICKÁ BEZPEČNOST, POČÍTAČOVÉ A SOFTWAROVÉ INŽENÝRSTVÍ

§12.1 ОСОБЛИВОСТІ ЗАХИСТУ ВЕБ РЕСУРСІВ ВІД ІНФОРМАЦІЙНИХ АТАК (**Марцишин Р.С.**, Національний університет «Львівська політехніка», **Міюшкович Ю.Г.**, Національний університет «Львівська політехніка»)…….....513

ODDÍL 13. PENÍZE, FINANCE A ÚVĚR

§13.1 РОЛЬ ЕКОНОМІЧНИХ ПАРАДИГМ ТА ЕКОНОМІЧНИХ СИНГУЛЯРНОСТЕЙ У ФОРМУВАННІ НАЦІОНАЛЬНОГО БАГАТСТВА (**Громяк С.І.**, Львівський національний університет імені Івана Франка)….524

§1.4 ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ МІСТОБУДІВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У СФЕРІ ЖИТЛОВОГО БУДІВНИЦТВА НАСЕЛЕНИХ ПУНКТІВ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ ТА У ПОВОЄННИЙ ПЕРІОД: УКРАЇНСЬКА ПРАКТИКА ТА ІМПЛЕМЕНТАЦІЯ ЄВРОПЕЙСЬКОГО ДОСВІДУ

(**Махнюк В.М.,** Державна установа "Інститут громадського здоров'я ім. О. М. Марзєєва НАМН України", **Махнюк В.В.,** Державний податковий університет, **Васильєва О.І.,** Державний податковий університет, **Потій О.О.,** Київський медичний університет, **Фітаров В.С.)**

Вступ. Становлення України, як сучасної європейської держави, потребує залучення інноваційного досвіду інших країн світу в усіх сферах розвитку суспільного життя.

У зв'язку з цим виникла потреба у вивченні міжнародного досвіду містобудівної діяльності у сфері житлового будівництва, визначення апроксимації директив ЄС європейських норм, стандартів до містобудівного законодавства України та можливості їх імплементації у національну нормативну базу містобудування для забезпечення повноцінного комфортного життєвого середовища для населення, оскільки чинне законодавство України не в повній мірі забезпечує врегулювання відносин, що виникають в процесі планування та забудови житлових територій населених пунктів України, що обумовило актуальність і мету дослідження.

У вітчизняній та зарубіжній науці існує значна кількість робіт, присвячених аналізу питань, пов'язаних із вивченням міжнародного досвіду, проведенням аналізу відповідності вітчизняного законодавства містобудівної діяльності у сфері житлового будівництва вимогам Директив Європейського Союзу. Найбільша увага українських та закордонних вчених приділена: архітектурно-планувальній організації енергоефективних багатоквартирних житлових будинків – у роботах Сергейчук О. (2018), Єгорченков В. (2018),

Данько К. С. (2019), Valerij Urenev, Dmytro Bakhtin (2019), повторному використанню матеріалів у дизайні об'єктів архітектурного середовища - у роботах Шевченко Л.С. (2020); вдосконаленню нормативно-правового забезпечення будівництва – у роботах Стукаленко О.В. (2017), Веселовської В.В. (2018), Француз А., Онисковець М. (2022).

Оцінка шумового забруднення житлової забудови приміської зони обласного центру м. Івано-Франківська висвітлена у роботах Москальчук Н. М.; Вовк Ю. Р.; Качала, Т. Б. (2022), Левинської Х.В., Кочмар І.М. (2022). Питанням адміністративно-правових відносин у будівництві в умовах децентралізації влади приділена увага у роботах Олюха В. Г. (2015), Резворович К.Р. (2016), Слончак В.В. (2017). У роботах Блінової Г. О. (2022) обґрунтовується впровадження єдиної державної електронної системи у сфері будівництва.

У роботах Краснослободцева Є.В. (2017), Панджич М. і Любанович Б. (2019) обґрунтовується застосування зарубіжного досвіду регулювання території будівництва; Мамонтова І. (2023) – будівельного права Європейського Союзу; Череміс О.О. (2018) – правового регулювання земельних відносин у сфері містобудування в Європі та рецепції європейських норм; Краснослободцева Є.В. (2016) – інформаційного забезпечення процесів проектування і розвитку рекреаційних територій в Україні і за кордоном.

У роботах Cellmer R., Jasinski J. (2016) висвітлено аналіз активності містобудівної діяльності щодо будівництва житла в Польщі з 2005 по 2014 рр. Дослідження Чемплік А. (2015) були присвячені результатам перевірок будівельних робіт згідно з польським будівельним законодавством.

Однак відсутні публікації щодо реалізації завдань державними органами та органами місцевого самоврядування щодо планування та

забудови саме житлових територій населених пунктів України, особливо в умовах воєнного стану та у повоєнний період.

Мета – вдосконалення інструментів державного регулювання планування та забудови житлових територій населених пунктів України шляхом аналізу міжнародного досвіду та вимог Директив Європейського Союзу сфери містобудівної діяльності та визначення можливості їх імплементації у національну нормативно-правову базу для забезпечення спроможності та сталого (збалансованого) розвитку міських і сільських територіальних громад в умовах воєнного стану та у повоєнний період.

Виклад основного матеріалу. Витоки будівництва житла сягають періоду зародження людства, а елементи культури планування умов життєдіяльності впроваджувались вже тоді, коли люди перестали вести кочовий спосіб життя. Вже у I ст. до н.е. у письмових літературно-філософських трактатах Ветрувія «Десять книжок з архітектури», Гіппократа «Про повітря, води та місцевості» йшлося про необхідність будівництва «здорового» житла до потреб людини, про що свідчать архітектурні пам'ятки – водопровідно-каналізаційна система житлових будівель Вавилону (XX ст. до н. е.), Греції (VI ст. до н. е.), Риму (I ст. до н. е.) [1, С. 30].

Житло є складовим елементом достатнього життєвого рівня, право на який має кожен згідно з вітчизняним та міжнародним законодавством: ст. 48 Конституції України та ст. 1 Житлового кодексу України (із змінами); ст. 25 (п.1) Загальної декларації прав людини 1948 р.; ст. 11 (п.1) Міжнародного пакту про економічні, соціальні і культурні права 1966 р.; ст. 31 (п.1, п.2) Європейської соціальної хартії (переглянутої) 1996 р.; Женевської хартії ООН про стале житлове господарство 2015 р.; Лейпцизької хартії сталого європейського міста 2007 р.; Маринської декларації ЄЕК ООН з міського розвитку, житлового будівництва та землеустрою 2022 р.; резолюції ООН

«Перетворення нашого світу: Порядок денний в області сталого розвитку на період до 2030 року», цілі: №1- розв'язання проблеми доступності житла №11- щодо інклюзивних, безпечних, стійких і сталих умов населених пунктів [2-5].

Женевська хартія ООН про стале житлове господарство є базовим документом, що прийнята Європейською Економічною Комісією Організації Об'єднаних Націй (ЄЕК ООН) 16.04.2015 р., і має на меті підтримати держави-члени ООН у їх прагненні забезпечити доступ до достойного, прийнятного за ціною і «здорового» житла для всіх. Основним завданням Женевської хартії є підвищення стійкості житлового господарства в регіоні ЄЕК ООН завдяки здійсненню ефективних політики і заходів на всіх рівнях на основі міжнародної співпраці [6].

Нова містобудівна програма, прийнята на Habitat III у Кіто, Еквадор, 20 жовтня 2016 року, представляє зміну парадигми, засновану на науці про сельбищні території, і встановлює стандарти та принципи для планування, будівництва, розвитку, управління та покращення житлових умов, і як наслідок збереження та зміцнення здоров'я мешканців у населених пунктах. Новою містобудівною програмою (New Urban Agenda, 2016) або програма ООН-Хабітат, пропонуються рішення щодо допомоги деяким країнам покращити свою житлову політику. За програмою ООН-Хабітат надається перевага пошуку стійких рішень під час формування політики щодо забезпечення прав громадян на житло. В рамках цієї програми країни зобов'язуються сприяти формуванню національної, регіональної та місцевої політики, що допомагає виконанню права на доступ до житла. Крім того, вона надає можливість громадам та іншим зацікавленим сторонам брати участь у плануванні та реалізації цієї політики, зокрема, розвитку інфраструктури, транспортних систем та покращенню загальної якості житлових умов у містах та громадах з урахуванням соціальних аспектів [7].

Україна має зобов'язання гарантувати право на житло не тільки на національному рівні, а й на міжнародному рівні. Так, відповідно до пунктів 1, 2 статті 31 Європейської соціальної хартії (переглянутої) 1996 р., ратифікованою Законом України від 14.09.2006 №137-V, держава зобов'язується вживати заходів, спрямованих на сприяння доступу до житла належного рівня [8].

Гарантоване статтею 47 Конституції України право на житло випливає з права кожного на достатній життєвий рівень (стаття 48 Конституції України), оскільки житлом можуть бути визнані лише такі умови для проживання людини, які забезпечують для неї можливість перебувати в «здоровій», безпечній будівлі, спокої та гідності.

Житлове законодавство - Житловий кодекс України, прийнятий в 1983 році, є ідеологічно застарілим, який був заснований в зовсім інших соціально-економічних умовах, коли реалізація та захист права власності громадян на приватне житло не була серед пріоритетів держави [3]. Житловий кодекс України за більш ніж 40 років існування зазнав 43 зміни, які лише підлаштовували його під вимоги часу. Він містить застарілі радянські підходи, які не враховують сучасних потреб у забезпеченні житлом різних категорій населення, а також не враховують зміни в діючому законодавстві щодо управління багатоквартирними житловими будинками та житловим фондом. Не враховані також надзвичайні ситуації, зокрема довготривалі упродовж 2020-2022 рр. карантинні заходи при пандемії COVID-19, коли основним меседжем від МОЗ був «залишайтеся вдома». Вимушене, довготривале навчання дітей та робота дорослих у дистанційному режимі (online), поява нових надомних професій (freelancers) потребує перегляду складу житлових приміщень квартир у сторону збільшення за рахунок нового додаткового приміщення (кабінету), що необхідно врахувати у майбутньому житловому законодавстві.

Чинне житлове законодавство України не є актуальним та дієвим в умовах руйнівних наслідків військової агресії росії проти України, не враховує термінову необхідність відновлення значної частини житлового фонду в громадах, сприяння забезпеченню зростаючої потреби населення у житлі, зокрема внутрішньо-переміщених осіб, через знищення домівок російським агресором або вимушений переїзд на більш безпечні території країни. На сьогодні кількість внутрішньо-переміщених осіб складає майже 5,1 млн осіб, житло 3,2 млн громадян зруйновано і потребує відбудови.

Підтвердженням недосконалості механізму управління та нормативно-правової бази для просторового планування та реконструкції житла в Україні свідчать недоліки у реалізації пілотного проекту "UN4UkrainianCities" відновлення міст Харкова та Миколаєва, що фінансується Федеральним міністерством економічного співробітництва та розвитку Німеччини (BMZ) за підтримки Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ) GmbH [9]. Для усунення цих недоліків в першу чергу необхідна децентралізація у міському плануванні - перехід від радянської системи планування "зверху-вниз" до децентралізованого підходу, розширивши при цьому повноваження органів місцевого самоврядування і дозволивши їм відігравати ключову роль у відновленні України.

Попри всі негаразди, складні економічні умови, воєнний стан в Україні упродовж 2023 р. було побудовано і введено в експлуатацію 89255 житлових будинків, що у порівнянні з довоєнним періодом менше у 2 рази (у 2021р. – 170754), з них 74,2% багатоквартирних будинків (з двома квартирами і більше). Лідерами у будівництві житла є Київська область – 17,8 % загальної кількості житлових будинків по Україні, м. Київ – 16,3 %, Вінницька – 11,5%, Львівська – 9,6%, Івано-Франківська – 6,3%. В основному надається перевага багатоквартирній житловій забудові: у м. Києві – 99,06 % від загальної

кількості збудованих житлових будинків, у Вінницькій – 89,9%, Харківській – 84,9 %, Черкаській 80,5%, Чернігівській – 75%. Щодо розбудови сільського житлового будівництва то на першому місці знаходиться Вінницька область – 83,7 % загальної кількості збудованих житлових будинків у сільській місцевості, далі Київська – 58,2%, Житомирська – 54,8 % і Одеська – 51,9% [10].

Оскільки Україна просувається у своїх зусиллях щодо вступу до ЄС, та виклики, продиктовані руйнацією внаслідок війни – більше третини (37%) житлового фонду, і, нажаль, ці втрати продовжують збільшуватись, є нагальна необхідність у його відновленні та формулюванні нового бачення реконструкції та довгострокового розвитку комфортного доступного житлового середовища.

Сталий процес відбудови, орієнтований на довгострокову перспективу, може сприяти модернізації та інноваціям. Територіальні громади стикаються зі складним викликом одночасного виконання різних завдань. Вони повинні надавати основні послуги та реконструювати житло та його інфраструктуру, водночас займатися довгостроковим плануванням, зміцнювати місцевий потенціал та координувати роботу різних зацікавлених сторін, залучених до процесу реконструкції.

Іншою не менш важливою є проблема зношеності існуючого застарілого житлового фонду та його інфраструктури, що потребує розв'язання. Потрібно докорінно змінити Закон України від 22.12.2006 р. №525-V «Про комплексну реконструкцію кварталів (мікрорайонів) застарілого житлового фонду», який є недієвий упродовж майже 20 років. Так, ступінь зношеності мереж у сфері водопостачання, каналізації житлового сектору України становить 60,5%. Аварійними є 33 % водопровідних мереж. Найбільший показник аварійності у Луганській (58,9 %) та Донецькій (54,6 %) областях. Втрати та технологічні витрати води в системах централі-

зованого водопостачання становлять 35 % поданої води у мережу. Серед каналізаційних мереж аварійними є 37,7 %. Найбільший відсоток аварійних каналізаційних мереж у Харківській (63,8 %), Донецькій (58,9 %), Луганській (58,1%) та Запорізькій (49,9 %) областях%. Необхідне стратегічне планування житлового сектору, ефективне використання державних ресурсів у територіальних громадах та регіонах в інтересах покращення житлових умов для українців [11-12].

Національний план відновлення України, який презентовано 4 липня 2022 року Урядом України під час Міжнародної конференції в Лугано (Швейцарія), привернув до себе значну увагу. Національним планом задекларовано:

- нове будівництво житлової інфраструктури відповідно до кращих практик міського планування, адаптованих до умов повоєнного відновлення та розвитку територій громад;

- пілотне будівництво житлових будівель із близьким до нульового рівнем енергоспоживання (NZEB), у тому числі шляхом відбудови зруйнованих будівель відповідно до вимог NZEB;

- будівництво (відновлення) зруйнованих житлових об'єктів із забезпеченням енергоефективності та безбар'єрності;

- масштабну термомодернізацію багатоквартирних та індивідуальних житлових будинків;

- відновлення функціонування систем водопостачання та водовідведення та іншої інфраструктури, які пошкоджені чи зруйновані [13].

Однак, незважаючи на його початкову видимість, подальший розвиток подій є обмеженим, і план не зміг перетворитися на остаточну дорожню карту дій з відновлення.

Новелою Закону України «Про засади державної регіональної політики» від 05.02.2015 р.№ 156-VIII є врегулювання питань з відновлення регіонів та територій, що постраждали внаслідок збройної агресії проти України.

Відповідно до статті 1 «Визначення термінів» (пункт 3) цього закону відновлення регіонів і територій включає:

«3) відновлення регіонів і територій, що постраждали внаслідок збройної агресії проти України, - комплекс першочергових організаційних, фінансових та інших заходів, що спрямовуються на прискорене відновлення об'єктів критичної інфраструктури, соціальної інфраструктури, **об'єктів житлового та громадського призначення** до стану, що дозволяє забезпечити повернення в регіон внутрішньо переміщених осіб та біженців, створення сприятливих умов для діяльності всіх суб'єктів господарювання;». Статтею 6 цього закону визначені напрями державної регіональної політики, основним з яких є «3) відновлення регіонів і територій, що постраждали внаслідок збройної агресії проти України».

Обов'язковими документами, що розробляються для відновлення та розвитку регіонів і територій, що постраждали внаслідок збройної агресії проти України, у рамках цього закону (стаття 7) є:

1) план відновлення та розвитку регіонів;

2) плани відновлення та розвитку територіальних громад [14].

Зазнав змін основний Закон України від 17.02.2011 р. № 3038-VI "Про регулювання містобудівної діяльності", внесеними Законом України від 12.05.2022 р. №2254-IX «Про внесення змін до деяких законів України щодо першочергових заходів реформування сфери містобудівної діяльності» в частині, що стосується відновлення територій, а саме частину першу статті 1 доповнено пунктом 9-1 такого змісту:

«9-1) програма комплексного відновлення області, території територіальної громади (її частини) (далі - програма комплексного відновлення) - обласна або місцева програма відновлення територій, яка визначає основні просторові, містобудівні та соціально-економічні пріоритети політики

відновлення і включає комплекс заходів для забезпечення відновлення території відповідної області, території територіальної громади (її частини), яка постраждала внаслідок збройної агресії проти України або в якій сконцентровані соціально-економічні, інфраструктурні, екологічні чи інші кризові явища.» [15-16].

Для реалізації вимог зазначеного закону Урядом України прийнято постанову від 14.10.2022 р. № 1159 «Про затвердження Порядку розроблення, проведення громадського обговорення, погодження програм комплексного відновлення області, території територіальної громади (її частини) та внесення змін до них». Цей Порядок визначає склад та зміст програм комплексного відновлення області, території територіальної громади (її частини), механізм їх розроблення, проведення громадського обговорення, погодження та внесення змін до них [17].

За вимогами постанови КМ України від 14.10.2022 р. №1159 Програма комплексного відновлення області, території територіальної громади (її частини) має сприяти впровадженню таких сучасних підходів та практик розвитку регіонів, територіальних громад, населених пунктів та частин їх територій, як людиноцентризм, раціональне просторове планування, забезпечення балансу розселення та розміщення робочих місць, стала міська мобільність, інклюзивність, енергоефективність, екологічність, а також відповідати «Цілям сталого розвитку України на період до 2030 року», визначеним Указом Президента України від 30.09. 2019 р. № 722/2019, які включають забезпечення відкритості, безпеки, життєстійкості й екологічної стійкості міст та інших населених пунктів [18].

Окремі питання щодо компенсації за втрачене або пошкоджене житло новим Законом України від 23 лютого 2023 р. № 2923-IX «Про компенсацію за пошкодження та знищення окремих категорій об'єктів нерухомого майна

внаслідок бойових дій, терористичних актів, диверсій, спричинених збройною агресією російської федерації проти України, та Державний реєстр майна, пошкодженого та знищеного внаслідок бойових дій, терористичних актів, диверсій, спричинених збройною агресією Російської Федерації проти України» та постановою КМ України від 19.05.2023 р. № 516 «Деякі питання організації роботи комісії з розгляду питань щодо надання компенсації за знищені об'єкти нерухомого майна внаслідок бойових дій, терористичних актів, диверсій, спричинених збройною агресією Російської Федерації проти України» врегульовано правові та організаційні засади надання компенсації за пошкодження та знищення житлових об'єктів внаслідок бойових дій [19-20].

Урядом України згідно з постановою КМ України від 13.07.2022 р. № 790 «Про утворення оперативного штабу із забезпечення будівельними матеріалами (виробами (продукцією) з метою відновлення об'єктів, пошкоджених внаслідок збройної агресії Російської Федерації» створено оперативний штаб для забезпечення виконання робіт з відновлення прийнятих в експлуатацію закінчених будівництвом об'єктів (будівель та споруд) та об'єктів незавершеного будівництва, в т. ч. житлових, пошкоджених внаслідок збройної агресії російської федерації. Одним із основних завдань цього Оперативного штабу є підготовка пропозицій щодо виділення коштів з державного і місцевих бюджетів та інших джерел відповідно до законодавства для забезпечення необхідними будівельними матеріалами (виробами (продукцією) для відновлення пошкоджених, в т. ч. житлових об'єктів [21].

Імплементація директив, регламентів Європейського Союзу як інструментів державного регулювання містобудівної діяльності у сфері житлового будівництва. Законом України «Про надання будівельної продукції на ринку» з 01.01.2023 р. гармонізовано українське законодавство

до законодавства Європейського Союзу (Регламенту (ЄС) 305/2011). Цей Закон є технічним регламентом і визначає правові та організаційні засади введення в обіг або надання будівельної продукції на ринку шляхом встановлення правил для вираження показників, пов'язаних із суттєвими експлуатаційними характеристиками такої продукції, а також застосування щодо такої продукції знаку відповідності технічним регламентам [22].

Постановою КМ України від 22.03.2022 р. № 347 «Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 20 грудня 2006 р. № 1764» до Технічного регламенту будівельних виробів (продукції), затвердженого зазначеною постановою, внесені зміни, згідно з якими до припинення або скасування воєнного стану в Україні та протягом наступних 90 календарних днів спрощено процедури щодо імпорту будівельної продукції, необхідної для відбудови зруйнованого житла та об'єктів інфраструктури [23].

Відтак, будівельна продукція, яка виготовляється в країнах Європейського Союзу, може ввозитись в Україну за спрощеною процедурою – на підставі декларації показників будівельної продукції, складеної відповідно до законодавства. Такою декларацією європейський виробник засвідчує, що продукція відповідає встановленим вимогам щодо її якості, безпечності та екологічності. Воєнна та післявоєнна відбудова України потребує найнеобхідніших, якісних та безпечних будівельних матеріалів.

Виробник шляхом складання декларації показників бере на себе відповідальність за відповідність будівельної продукції таким задекларованим показникам. Декларація показників будівельної продукції реєструватиметься у Єдиній державній електронній системі у сфері будівництва у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України.

У відповідних випадках разом з цією декларацією до Єдиної державної електронної системи у сфері будівництва вноситиметься інформація про

небезпечні або шкідливі хімічні речовини та суміші, що містяться у будівельній продукції.

За міжнародними гігієнічними критеріями оцінки якості повітря в житлових приміщеннях передбачається проведення оцінки ризику для здоров'я мешканців від хімічного забруднення за такими речовинами: ксилол – реєстраційний номер 1330-20-7 в міжнародній хімічній базі CAS (Chemical Abstracts Service), стирол – № 100-42-5 за CAS, фенол – № 108-95-2 за CAS, формальдегід – № 50-00-0 за CAS, аміак – № 7664-41-7 за CAS, ацетон – № 67-64-1 за CAS, та багато інших речовин, які віднесені до I–IV класу небезпеки і мають інгаляційний направлений канцерогенний вплив на критичні органи та системи організму людини, в першу чергу – органи дихання, центральну нервову, серцево-судинну, імунну та інші системи [24].

Зазначене зовсім не передбачено сучасним вітчизняним містобудівним законодавством і робота за цим напрямом лише розпочинається.

За аналогією європейського досвіду в Україні буде створена Єдина державна електронна система у сфері будівництва (далі – ЄДЕС СБ). Відповідно до постанови КМ України від 23.06.2021 р. № 681 «Деякі питання забезпечення функціонування Єдиної державної електронної системи у сфері будівництва» до складу ЄДЕС СБ будуть інтегровані окрім Декларації показників будівельної продукції відомості проекту "Відкрите просторове планування" (http://pmap.minregion.gov.ua) та Геопорталу адміністративно-територіального устрою України (https://atu.gki.com.ua/) [25].

Можливість використання в ЄДЕС СБ розроблених геопросторових наборів даних генеральних планів населених пунктів, планів зонування територій, детальних планів території, ортофотопланів, топографічних карт та планів відповідних рівнів у державній геодезичній системі координат УСК-2000, які оприлюднені як геопросторові сервіси відображення даних, забезпечить прозоре функціонування галузі будівництва.

До ЄДЕС СБ будуть внесені також дані щодо створення інвентаризаційних справ, матеріалів технічної інвентаризації, технічних паспортів закінчених будівництвом об'єктів та їх частин (житлових та нежитлових приміщень), об'єктів незавершеного будівництва.

Закон України "Про будівельні норми" від 05.11.2009 р. № 1704-VI також зазнав інтеграційних змін шляхом внесення нової статті 7^{-2} «Основні вимоги до будівель і споруд», яка передбачає **європейські вимоги безпеки для здоров'я людей в житловому будівельному просторі**, а саме:

«3. Будівлі і споруди у цілому та їх окремі частини повинні бути придатними для використання за призначенням з урахуванням, зокрема, безпеки для здоров'я людей, які задіяні протягом усього життєвого циклу споруди.». За положеннями цієї статті основними вимогами до житлових будівель є забезпечення:

1) довговічності будівель, механічного опору та стійкості (щоб експлуатація не призводили до руйнування або значної деформації);

2) пожежної безпеки (при виникненні пожежі була забезпечена можливість евакуації людей, зберігалася несуча здатність конструкцій, було забезпечено обмеження виникнення та поширення вогню і диму всередині будівлі та обмеження поширення вогню на сусідні будівлі і споруди);

3) гігієни, здоров'я та захисту довкілля – житлові будівлі повинні бути запроектовані і побудовані таким чином, щоб протягом усього життєвого циклу вони не становили загрози гігієні або здоров'ю та безпеці працівників, мешканців чи сусідів та не справляли значного впливу на якість довкілля або на клімат під час їх будівництва, експлуатації та знесення, зокрема, внаслідок будь-якого з таких чинників:

- виділення токсичного газу;

- виділення у повітря всередині або зовні приміщення небезпечних речовин, летких органічних сполук, парникових газів або небезпечних часток;

- виділення небезпечної радіації;

- виділення небезпечних речовин у ґрунтові води;

- виділення небезпечних речовин у питну воду;

- аварійного скидання стічних вод, твердих чи рідких відходів, виділення димових газів;

- сирості у частинах житлових будівель чи на поверхнях всередині будівель;

4) безпеки і доступності для маломобільних груп населення;

5) захисту від шуму та вібрації, щоб шум, що сприймається мешканцями або особами, які перебувають поблизу, був зведений до рівня, що не загрожує їхньому здоров'ю і дає можливість спати, відпочивати і працювати в задовільних умовах;

6) енергозбереження та енергоефективності;

7) сталого використання природних ресурсів шляхом забезпечення можливості повторного використання або переробки конструкцій житлових будівель, їх матеріалів і частин після знесення [25].

За даними ЄЕК ООН, в економічно розвинених країнах будівлі споживають понад 70 % виробленої електроенергії та 40 % первинної енергії відповідають за 40 % викидів CO_2 від спалювання палива. Ці дані є демонстрацією того, що питання архітектури, в тому числі житлової необхідно зосереджувати над вирішенням енергетичних та екологічних викликів, оскільки будівлі мають найбільший потенціал для підвищення енергоефективності та зменшення викидів парникових газів. Сьогодні з'являється все більше ініціатив та технологій, спрямованих на зменшення екологічного впливу житлового будівництва. Один із головних напрямків екологічного житлового будівництва – це зниження витрат енергії на опалення, охолодження та вентиляцію. Для цього застосовуються

енергоефективні технології, які містять використання сонячних панелей, теплових помп, енергоощадних вікон та ізоляції, фільтрів для очищення води та повітря [27].

Згідно з ДБН В.2.2-15:2019 «Житлові будинки. Основні положення» передбачені європейські вимоги щодо «Енергоефективності та енергозбереження» (розділ 12), «Безпека та доступність у використанні» (розділ 9), вимоги щодо безпеки для здоров'я «Санітарно-гігієнічні вимоги» (розділ 10), **які вже сьогодні потребують перегляду у частині забезпечення житлових будинків захисними спорудами цивільного захисту** в рамках виконання новел статті 32 Кодексу цивільного захисту України (в редакції Закону № 3441-IX від 08.11.2023 р.), Законів України від 08.11.2023 р. № 3441-IX «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо уточнення повноважень суб'єктів забезпечення цивільного захисту, вдосконалення законодавства з питань захисту населення і територій від наслідків надзвичайних ситуацій, організації та проведення евакуації населення, забезпечення охорони життя та здоров'я громадян», від 29.07.2022 р. №2486-IX «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо забезпечення вимог цивільного захисту під час планування та забудови територій» та ДБН В.2.2-5:2023 «Захисні споруди цивільного захисту» [28].

З метою вдосконалення дозвільної діяльності у сфері будівництва, зокрема при наданні документів, що дають право на виконання підготовчих та будівельних робіт, прийняття в експлуатацію закінчених будівництвом, в т. ч. житлових об'єктів, а також усунення неприйнятних ризиків, що стосуються корупційної складової, назріла нагальна потреба у проведенні реформуванні сфери містобудівної діяльності, повній її перезавантаження.

Вважаємо, що наступним кроком державного регулювання містобудівної галузі є внесення змін до Кримінального кодексу України та

Кодексу України про адміністративні правопорушення щодо посилення персональної відповідальності за правопорушення у сфері містобудівної діяльності.

За положеннями Законів України «Про відповідальність за правопорушення у сфері містобудівної діяльності», «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо посилення відповідальності та вдосконалення державного регулювання у сфері містобудівної діяльності» та Кодексу України про адміністративні правопорушення (далі - Кодекс) започаткована персоніфікована відповідальність усіх учасників містобудівної діяльності за недотримання вимог законів України та нормативних документів, а також впроваджені нові підходи стосовно притягнення до відповідальності в залежності від категорії складності об'єкта. За статтею 96 (частина перша) Кодексу передбачена відповідальність за порушення вимог законодавства, будівельних норм, державних стандартів і правил та затверджених проектних рішень під час нового будівництва, реконструкції, реставрації, капітального ремонту житлових об'єктів, у вигляді накладення штрафу на громадян у розмірі від 50 до 100 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян (НМДГ) - 850-1700 грн., і на посадових осіб - від 200 до 300 НМДГ - 3400-5100 грн, **що є недієвим та неспівставним по відношенню до наслідків будівництва об'єктів із зазначеними порушеннями.** Вважаємо, що відкликання ліцензій на містобудівну діяльність, пов'язану із створенням об'єкта архітектури, буде профілактичним заходом щодо порушень у цій галузі.

У жовтні 2023 року у Комітеті Верховної Ради України з питань соціальної політики та захисту прав ветеранів було обговорення проекту базового Закону України «Про основні засади житлової політики», який розроблений спільно із експертами міжнародних організацій на заміну застарілого Житлового кодексу України (1983 р.) [29].

Зазначений законопроект передбачає комплексне реформування сфери містобудування, що дозволить запровадити концептуально нову прогресивну модель державного управління у галузі. Формування майбутньої житлової політику в Україні з врахуванням міжнародного досвіду в сфері регулювання житлової політики, що базується на положеннях Женевської хартії ООН про стале житлове господарство, забезпечить реалізацію конституційного права кожного громадянина на житло. При цьому держава бере на себе зобов'язання створити умови, за яких кожний громадянин матиме змогу побудувати житло, придбати його у власність або взяти в оренду. Громадянам, які потребують соціального захисту, житло має надаватися державою та органами місцевого самоврядування безоплатно або за доступну для них плату відповідно до закону. Ніхто не може бути примусово позбавлений житла інакше як на підставі закону за рішенням суду.

Законопроект передбачає низку можливостей реалізувати право кожного на житло відповідно до наступних проектів:

– соціальна оренда (надання житла державного житлового фонду, житлового фонду територіальних громад та приватного житлового фонду в оренду, в тому числі на пільгових умовах);

– соціальне житло (житло державного житлового фонду та житлового фонду територіальних громад надається безоплатно для незахищених верств населення);

– фінансово-економічні механізми отримання житла у приватну власність (пільгові кредити, лізинг, іпотека);

– комерційна оренда.

Положення проекту Закону також містять засади надання службового та тимчасового житла, оренди житла з правом викупу, визначено пріоритети щодо вирішення питання забезпечення житлом громадян окремих категорій

(військовослужбовці, ветерани війни, члени їх сімей та члени сімей загиблих ветеранів, внутрішньо-переміщені особи та ін.).

Проект Закону України враховує світовий досвід боротьби з корупцією шляхом створення конкурентного прозорого ринкового середовища, ефективного державного регулювання та цифровізації надання послуг у будівельній сфері. За розробленим Законом України важливим аспектом реформування містобудівної галузі є побудова:

– прозорої, ефективної системи управління, поетапне послаблення механізмів державного управління, як невід'ємної умови для забезпечення стійкого соціально-економічного зростання;

– якісної системи державного містобудівного контролю і нагляду, залучення юридичних осіб приватного сектору економіки до здійснення містобудівного контролю та їхнього функціонального поєднання.

За цим законопроектом передбачається ведення відкритого Єдиного електронного реєстру житла, щоб кожен, хто потребує домівки, міг знайти варіант забезпечення житлом, відповідно до своїх потреб, фінансових можливостей родини та обставин, в яких вона проживає. Передбачається також змога обрати програму, за якою кожна особа може реалізувати своє право на житло.

Тобто, діджиталізація будівельного житлового сектору, як невід'ємний елемент національної безпеки будівельної галузі, набуде широкого розвитку для створення конкурентного та прозорого ринкового середовища у містобудівному процесі повоєнного відновлення та розвитку житлової забудови територій громад.

В Україні набуде розвитку будівництво нового житла (для наповнення житлових фондів соціальним/тимчасовим житлом, житлом для соціальної оренди), капітальний ремонт та реконструкція наявного у фондах житла,

реалізація державно-приватного партнерства у процесі створення відповідних фондів (залучення інвестицій). Також пропонується впровадити загальні та мінімальні споживчі якості житла з метою забезпечення доступності житла, що відповідає Женевській хартії ООН про стале житлове господарство та Цілям сталого розвитку, які були ухвалені Організацією Об'єднаних Націй у 2015 році як універсальний заклик до дій щодо скорочення бідності та забезпечення того, щоб до 2030 року кожна особа, незалежно від рівня статків, віку, стану здоров'я, тощо має мати рівний доступ до житла.

Стан виконання Україною Плану імплементації Директив ЄС для підвищення ефективності державного регулювання відновлення та відбудови житлового сектору. «Планом заходів з виконання рекомендацій Європейської Комісії, представлених у Звіті про прогрес України в рамках Пакета розширення Європейського Союзу 2023 року» (далі - План заходів ЄК), затвердженим розпорядженням КМ України від 09.02.2024 р. №133-р., передбачена робота по завершенню наближення законодавства України до актів права ЄС у різних сферах послуг [30].

За дорученням Уряду України Мінінфраструктури, Мінцифри, Мінфін, Мін'юст необхідно розробити проект нормативно-правового акту щодо імплементації: Директиви 2013/11/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 21.05.2013 р. про альтернативне вирішення споживчих спорів, в тому числі при здійсненні містобудівної діяльності з будівництва житлового сектору, та проведення публічних консультацій щодо них; регламенту Комісії (ЄС) 2015/1051 від 01.07.2015 р. про умови виконання функцій платформи для вирішення суперечок при здійсненні містобудівної діяльності житлового будівництва в режимі он-лайн, про умови електронної форми скарги та про умови співпраці між контактними особами, передбачені в Регламенті ЄС

№524/2013 від 21.05.2013 р. про врегулювання споживчих спорів в режимі он-лайн.

Згідно з п.90 Плану заходів ЄК Мінінфраструктури необхідно забезпечити врахування засад смарт-спеціалізації під час оновлення регіональних стратегій розвитку та розроблення планів заходів з реалізації регіональних стратегій розвитку в рамках виконання Державної стратегії регіонального розвитку на 2021–2027 роки, затвердженої постановою КМ України від 05.08.2020 р. № 695, для реалізації секторальної (житлової) стратегії розвитку, зокрема виконання програм молодіжного житлового будівництва, надання житла відповідним спеціалістам, що переїжджають чи проживають, внутрішньо переміщеним особам, ветеранам війни і ін. із запровадженням кредитно-фінансових механізмів з пільговими умовами для забезпечення постійним та доступним житлом в умовах бюджетної децентралізації в інтересах територіальних громад та сталого розвитку населених місць для нинішнього та майбутніх поколінь українців.

Мінінфраструктури, Мінекономіки, Міненерго, Міндовкілля, Мінагрополітики, та Держенергоефективності згідно з п.102, п.104 Плану заходів ЄК підвищувати енергоефективність в житловому секторі шляхом здійснення регуляторних заходів та через державну установу "Фонд енергоефективності", а також продовжувати "зелений" енергетичний перехід та "зелену" відбудову шляхом затвердження Національного плану з енергетики та клімату на період до 2030 року з урахуванням цілей Енергетичного Співтовариства у сфері енергетики та клімату на період до 2030 року.

Мінінфраструктури, Держстат, Держаудитслужба згідно з п.134 Плану заходів ЄК вжити необхідних заходів для впровадження Закону України від 05.02.2015 р. № 156-VIII «Про засади державної регіональної політики»,

зокрема з огляду на різний вплив війни на різні регіони України та їх відновлення, в т.ч. житлового сектору та його інфраструктури.

Мінінфраструктури, Мінцифри, Держуадитслужба, обласні, Київська та Севастопольська міські держадміністрації (військові адміністрації) органи місцевого самоврядування згідно з п.136 Плану заходів ЄК необхідно забезпечити систематичне та інклюзивне залучення регіональних та місцевих заінтересованих сторін для започаткування функціонування та використання геоінформаційної системи моніторингу та оцінювання розвитку регіонів і територіальних громад. Зазначеним виконавцям необхідно розробити та подати на розгляд до КМ України проект акту щодо впровадження в дослідну експлуатацію Єдиної цифрової інтегрованої інформаційно-аналітичної системи управління процесом відбудови в т.ч. житлових об'єктів та інфраструктури.

Висновки: 1. Актуалізована з урахуванням міжнародного досвіду та вимог директив ЄС вітчизняна законодавча та нормативно-правова база, а також розроблений сучасний базовий законопроект України «Про основні засади житлової політики» забезпечить ефективність державного управління, контролю і нагляду за містобудівною діяльністю у сфері житлового будівництва. Це дозволить запровадити дієві механізми відповідальності за порушення містобудівного законодавства, встановити прозорі правила забудови житлового сектору для всіх учасників та створить передумови для розвитку будівельної галузі. В результаті підвищиться позиція України у рейтингу легкості ведення бізнесу Світового банку "Doing Business", зросте кількість, якість та доступність житла для всіх громадян України.

2. Розвиток будівництва житлової інфраструктури в Україні відповідно до кращих практик міського планування (для наповнення житлових фондів соціальним/тимчасовим житлом, житлом для соціальної оренди), здійснення

капітальних ремонтів та реконструкції наявного житла з урахуванням різного впливу війни на різні регіони України повинно базуватися на: поетапному послабленні механізмів державного управління та розширенні повноважень органів місцевого самоврядування, бюджетній децентралізації в інтересах територіальних громад – як невід'ємних умов для відновлення та забезпечення стійкого соціально-економічного розвитку населених пунктів для нинішнього та майбутніх поколінь українців.

3. Діджиталізація, як елемент національної безпеки будівельної галузі, у процесі повоєнного відновлення та розвитку житлової забудови територій громад сприятиме створенню конкурентного та прозорого ринкового середовища. Вона також забезпечить ефективне державне регулювання та якісну систему містобудівного контролю і нагляду з боку держави та юридичних осіб приватного сектору економіки.

Список використаних джерел:

1. Сердюк А. М., Полька Н. С., Махнюк В. М., Савіна Р. В., Могильний С. М./ Гігієна планування та забудови населених місць на варті громадського здоров'я (до 85-річного ювілею ДУ «Інститут громадського здоров'я ім. О. М. Марзєєва НАМНУ»)/ – К. : Міжрегіональний видавничий центр «Дедінформ», 2017. 271 с.

2. Конституція України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР /Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1996, № 30, ст. 141.

3. Житловий кодекс України Закон України від 30.06.1983 р. № 5464-X https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5464-10#Text

4. European Commission. The New Leipzig Charter. The Transformative Power of Cities for the Common Good. 2020. URL: https://www.bmi.bund.de/SharedDocs/downloads/EN/eu-presidency/gemeinsame-erklaerungen/new-leipzig-charta-2020.pdf?__blob=publicationFile&v=8 (дата звернення: 07.06.2024).

5. Report of the Committee on Urban Development, Housing /Eighty-third session of Committee on Urban Development, Housing and Land Management, San Marino, 3-6 October 2022 https://unece.org/sites/default/files/2023-04/ECE.HBP_.213-E.pdf (дата звернення: 07.06.2024).

6. United Nation. Geneva UN Charter on Sustainable Housing. 2015. URL: https://unece.org/housing/charter (дата звернення: 07.06.2024). https://unece.org/DAM/hlm/documents/Publications/EN_Geneva_UN_Charter_on_Sustainable_Housing.pdf

7. New Urban Agenda adopted at Habitat III in Quito, Ecuador on October 20, 2016, https://unhabitat.org/the-new-urban-agendaillustrated#:~:text=The%20New%20Urban%20Agenda%2C%20adopted,and%20improvement%20of%20urban%20areas

8. Про ратифікацію Європейської соціальної хартії (переглянутої)// Закон України від 14.09.2006 №137-V, https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/137-16#Text

9. BACKGROUND PAPER ON THE GOVERNANCE AND LEGAL FRAMEWORK FOR SPATIAL PLANNING AND RECONSTRUCTION IN UKRAINE. A Focus on Conceptual Master Plans in Kharkiv and Mykolaiv/ May,2024 / The UN4UkrainianCities project is funded by the German Federal Ministry for Economic Cooperation and Development (BMZ) and supported by the Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ) GmbH, p.11 https://static1.squarespace.com/static/64a58a1c49e9ad5ec769c554/t/66587c5ad071026dbf740943/1717075035336/Background+Paper+%281%29.pdf

10. Дані Державної служби статистики України про кількість квартир у житлових будинках на початок будівництва за видами у 2021 та 2023 роках. Держстат. / URL: https://www.ukrstat.gov.ua/

11. Про комплексну реконструкцію кварталів (мікрорайонів) застарілого житлового фонду/Закон України від 22.12.2006 р. № 525-V, https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/525-16#Text

12. Державна стратегія регіонального розвитку на 2021-2027 роки/ Постанова КМ України від 5 серпня 2020 р. № 695 «Про затвердження Державної стратегії регіонального розвитку на 2021-2027 роки», https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/695-2020-%D0%BF#Text

13. Національний план відновлення України/ новини урядовий портал від 06 липня 2022 року, який презентовано Урядом України в Лугано (Швейцарія), https://www.kmu.gov.ua/news/plan-vidnovlennia-ukrainy-osvita-ta-nauka-iak-fundament-rozvytku-liudskoho-potentsialu

14. Про засади державної регіональної політики: Закон від 05.02.2015 №156-VIII. База даних «Законодавство України»/ВР України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/156-19#Text.

15. Про регулювання містобудівної діяльності/ Закон України від 17.02.2011 р. № 3038-VI, https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3038-17#Text

16. Про внесення змін до деяких законів України щодо першочергових заходів реформування сфери містобудівної діяльності /Закон України від 12.05.2022 р. №2254-IX, https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2254-20#Text

17. Про затвердження Порядку розроблення, проведення громадського обговорення, погодження програм комплексного відновлення області, території територіальної громади (її частини) та внесення змін до них/постанова КМ України від 14.10.2022 р. № 1159, https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1159-2022-%D0%BF#Text

18. Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року/ Указ Президента України від 30.09. 2019 р. № 722/2019, https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/722/2019#Text

19. Про компенсацію за пошкодження та знищення окремих категорій об'єктів нерухомого майна внаслідок бойових дій, терористичних актів, диверсій, спричинених збройною агресією російської федерації проти

України, та Державний реєстр майна, пошкодженого та знищеного внаслідок бойових дій, терористичних актів, диверсій, спричинених збройною агресією Російської Федерації проти України/ Закон України від 23 лютого 2023 р. № 2923-IX, https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2923-20#Text

20. Деякі питання організації роботи комісії з розгляду питань щодо надання компенсації за знищені об'єкти нерухомого майна внаслідок бойових дій, терористичних актів, диверсій, спричинених збройною агресією Російської Федерації проти України/ постанова КМ України від 19.05.2023 р. № 516, https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/516-2023-%D0%BF#Text

21. Про утворення оперативного штабу із забезпечення будівельними матеріалами (виробами (продукцією) з метою відновлення об'єктів, пошкоджених внаслідок збройної агресії Російської Федерації /Постанова КМ України від 13.07.2022 р. № 790, https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/790-2022-%D0%BF#Text

22. Про надання будівельної продукції на ринку /Закон України від 02.09.2020 р. № 850-IX (із змінами, внесеними згідно із Законом № 2254-IX від 12.05.2022), https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/850-20#Text

23. Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 20 грудня 2006 р. № 1764/Постанова КМ України від 22.03.2022 р. № 347, https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/347-2022-%D0%BF#Text

24. Нові гігієнічні підходи до сучасного містобудування в Україні. / Махнюк В. М., Сердюк Є. А., Чорна В. В., Гаркавий С. С., Лаптєв В. Е.: за загал. ред. А.М. Сердюка та ред. Н.С.Польки;. К. : МВЦ «Медінформ», 2021. 370 с.

25. Деякі питання забезпечення функціонування Єдиної державної електронної системи у сфері будівництва /постанова КМ України від 23.06.2021 р. № 681, https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/681-2021-%D0%BF#Text

26. Про будівельні норми /Закон України від 05.11.2009 р. № 1704-VI (Відомості Верховної Ради України, 2010 р., № 5, ст. 41 із наступними змінами) https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1704-17#Text

27. Фенчук, О. (2023). СУЧАСНИЙ ДИСКУРС ЖИТЛОВОЇ ПРОБЛЕМАТИКИ У СВІТІ. Сучасні проблеми Архітектури та Містобудування, (67), 91–103. https://doi.org/10.32347/2077-3455.2023.67.91-103

28. ДБН В.2.2-15:2019 «Житлові будинки. Основні положення, https://dbn.co.ua/load/normativy/dbn/dbn_v_2_2_15_2015_zhitlovi_budinki_osnovni_polozhennja/1-1-0-1184

29. Проект Закону України «Про основні засади житлової політики» https://ips.ligazakon.net/document/JG2P600A

30. Про затвердження плану заходів з виконання рекомендацій Європейської Комісії, представлених у Звіті про прогрес України в рамках Пакета розширення Європейського Союзу 2023 року. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 09.02.2024 р. №133-р., https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/133-2024-%D1%80#Text